

ПРЕЖИВЯВАНИЯ НА МЪЖЕТЕ, ПРИСЪСТВАЛИ НА РАЖДАНЕТО НА СВОИТЕ ДЕЦА ЗА ПЪРВИ ПЪТ

Диана Димитрова

МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна,
Филиал Велико Търново

EXPERIENCES OF MEN WHO ATTENDED THE BIRTH OF THEIR CHILDREN FOR THE FIRST TIME

Diana Dimitrova

Veliko Tarnovo Affiliate, Medical University of Varna

РЕЗЮМЕ

През последните години все повече мъже присъстват на раждането на своите деца. Тази тенденция се забелязва и в България. Няма данни какъв процент от ражданията у нас протичат в присъствие на бащата. Въпреки това техните преживявания са обект на научен и професионален интерес сред медицинските специалисти.

Целта на проучването е да се идентифицират и опишат преживяванията на бащи, които за първи път присъстват на нормално раждане на своите деца.

Материал и методи: Проучено е мнението на 40 мъже, които са присъствали на раждането на своите деца за първи път. Използвана е анкета със затворени и отворени въпроси. Направен е качествен и количествен анализ на отговорите. Изследването е проведено в град Варна в периода 1.02.-15.06.2016 г. Всички мъже са посещавали курсове за подготовка за раждане.

Резултатите сочат, че основното чувство, което мъжете изпитват, е страх за благосъстоянието на бебето и майката. На първо място се поставя състоянието и здравето на бебето (92%). Силна загриженост за преживяванията на раждащата се посочват от 55%. Изключителна радост и гордост са основните лични чувства на бащите. Вярата в лекарския екип е основният източник на сигурност, както и предварителната пренатална подготовка.

Ключови думи: нормално раждане, баща, преживявания

ABSTRACT

In the last years more men attend the birth of their children. This trend is also observed in Bulgaria. There is no data what percentage of childbirths take place in the presence of the father. Nevertheless, their experiences are a subject of scientific and professional interest for medical specialists.

Aim: Identifying and describing first-time fathers' experiences of normal childbirth.

Materials and Methods: The study analyzes the opinion of 40 men who have attended the birth of their children for the first time. The research uses a questionnaire with open- and closed-ended questions. A qualitative and quantitative analysis of the answers is performed. The study was conducted in the period February 1, 2016 – June 15, 2016. All men have attended courses for childbirth preparation.

Results show that the main emotion, which men experience, is fear for the well-being of the baby and the mother. Fathers express a major concern for the condition and the health of the baby (92%). Of them, 55% state a severe worry over the experiences of the woman in labor. The major personal feelings of the fathers are exceptional joy and pride. The main source of safety is the faith in the medical team and the preliminary prenatal preparation.

Keywords: normal childbirth, father experiences

ВЪВЕДЕНИЕ

В последните години бъдещи бащи все по-често се включват в пренаталното обучение заедно със своите партньорки и по-често присъстват в родилната зала по време на раждането.

До 1960 г. това не беше прието. През 1994 г. проучване във Великобритания показва, че 98% от мъжете, очакващи дете, имат желание да присъстват на раждането му (4). В днешно време тази практика се приема все още за ново явление, феномен, който се наложи през последните години и у нас. Изследванията показват, че присъствието на партньора може да помогне за облекчаване на стреса и тревожността на раждащата, насърчава издръжливостта ѝ, дава ѝ комфорт и сигурност, помага за отвлечане на вниманието от болката и, като цяло, допринася за по-удовлетворяващо раждане (2, 9).

В психологически аспект оправдание за присъствието на бащата по време на раждането дава теорията за социалната поддръжка (Theory of Social Support). Има редица начини, чрез които раждащата да се почувства подкрепена, но нито един човек не е в състояние да осигури ефективно всички видове подкрепа. Докато акушерките и лекарите предлагат професионална грижа, партньорите и други близки до жената могат да предложат друг тип комфорт, сигурност и дори застъпничество. Следователно, необходимостта от бащите в родилната зала е все по-добре приемана и разбираема.

Има обаче и противоположно мнение. Според Мишел Оден раждащите жени не са «пациенти», а раждането е естествен и инстинктивен процес, в който не трябва да се месим (5, 6). Според него присъствието на бащата е една от основните причини за продължително и трудно раждане. Това се дължи на факта, че хормонът на стреса (който мъжът излъчва) е „заразителен“ и потиска нивата на окситоцин у майката – хормона, който отговаря за напредване на раждането. Той признава, че тези негови твърдения не са основани на научни изследвания, но се базират на богатия му опит като акушер-гинеколог във Франция.

В изследване на китайски учени от 2000 г. се твърди, че присъствието на партньор не се е отразило върху тревожността или болката на майката, но е свързано с увеличаване на използването на болкоуспокояващи медикаменти (8). Проучването сочи също, че в присъствието на бащата раждането се удължава. Освен това се смята, че неподготвените за раждането присъстващи изпитват много по-силен стрес, тревожност, безпокойство и безпомощност. Hodnett твърди, че

предоставянето на информация на неопитния и нервен баща е от съществено значение за реализиране на полезната му роля в подкрепа на партньорката (7).

В множество научни доклади се твърди, че огромно мнозинство от жените, които са родили с партньора си, са по-удовлетворени от раждането и споделят позитивен опит. Ключовият ефект на присъствието на бащата според Bondas Salonen, Kainz и Sarkota е в няколко направления: 1) облекчаване на емоционален стрес; 2) предлагане на комфорт; 3) осигуряване на сигурност; 4) насърчаване силата на раждащата жена (2, 9, 10).

Бъдещите ползи за партньора също са от съществено значение. В изследване на Chandler и Field се твърди, че присъствието на бащите по време на раждането ги прави по-горди, по-чувствителни и разбиращи състоянието на жените по принцип, подпомага връзката им с бебето (3). Засилването на интимността между партньорите след раждането е спорен въпрос и по него се водят много оживени дебати. Д-р Мишел Оден в статията си „Може ли присъствието на мъжа по време на раждането да бъде опасно?“ пише: „След раждането те (партньорите – б.а.) са добри приятели, но вече не са сексуални партньори. Раждането на бебето е допринесло за намаляване на сексуалното привличане между тях.“ Както твърди обаче Олга Дукач възникналите сексуални проблеми не бива да се свързват само с присъствието на мъжа по време на раждането. След появата на бебето се променят много неща в семейните отношения – рязко намалява количеството свободно време, в това число и времето за общуване с партньора (1). Умората, недоспиването, раздразнителността могат да потиснат сексуалните желания. Мъжете често се чувстват изолирани, защото бебето вече отнема цялото внимание на жената.

У нас няма проучвания върху родилния опит на жени, чиито партньори са присъствали на раждането. Няма и статистически данни, колко от двойките раждат заедно. Преживяванията на бащите остават на заден план. Това от една страна се дължи на факта, че само отделни родилни клиники (предимно в големите градове) предлагат опция за присъствие на бащата, а от друга - че липсва научен интерес в тази област.

Целта на настоящето проучване е да се идентифицират и опишат преживяванията на бащи, които присъстват за първи път на раждането на своите деца. Това изследване е първо по рода си път у нас.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

В изследването са включени 40 мъже на средна възраст 34,6 години, които стават бащи за първи път и са присъствали на раждането на своите деца. Всички живеят и работят през последните 5 години в град Варна. Повечето от тях - 90% (n=36), са с висше образование и 10% (n=4) - със средно. Най-голям е дялът на работещите в ИТ сектора и инженерните науки (45%). Мъжете са подбрани по два признака: всички са посещавали курсове за подготовка за раждане и са присъствали доброволно на нормално (Per vias naturalis) протекло раждане. Изследването е проведено в град Варна в периода 1.02.-15.06.2016 година.

Използвана е анкета с четири затворени и три отворени въпроса. Попълването ѝ е доброволно, без предварителни указания. Времето на попълване е 30-45 дни след раждането на детето. Направен е интерпретативен феноменологичен анализ (IPA) и количествен анализ на отговорите. За графичното представяне на данните е използван Microsoft Excel.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

В град Варна възможностите за присъствие на бащите по време на раждане са ограничени. Съществува възможност да се получи като допълнителна услуга (срещу 80-100 лв.) само в две лечебни заведения. Това само по себе е пречка пред повечето двойки, които не могат да си позволят партньорско раждане. От друга страна лечебните заведения не поддържат регистър на присъстващите. Опцията „избор на екип“ и „присъствие на придружител“ има само финансови измерения. Данните от „Училището за родители“ във Варна потвърждават тезата, че все повече мъже имат желание да присъстват на раждането на своите деца и затова посещават пренаталните курсове за подготовка. През 2014 г. от общо 320 посещения 102 (32%) са били с придружител, а пред 2015 г. дялът на бащите придружители вече е 54%. Това е устойчива тенденция за цялата страна. Затова преживяванията на раждащите и техните партньори будят научен, финансов и организационен интерес.

Нашето проучване показва, че основните притеснения на анкетиранияте мъже са свързани на първо място със здравето и благополучието на бебето. Почти всички – тридесет и седем анкетирани от общо 40 (92.5%), са били загрижени за бъдещия наследник и само двадесет и двама от 40 (55%) са посочили, че обект на тревогите им

е била партньорката. Не е малък дялът на тези, които са изразили съмнения дали самите те ще успеят да се справят с присъствието си по време на раждането (Фиг. 1).

Фиг. 1. Съмнения на бащите по време на раждането
(възможност за повече от един отговор)

Въпреки че са преминали пренатална подготовка (посещавали са курсове за дихателни техники по време на раждането и немедикаментозни методи за обезболяване), 22% (n=9) са били притеснени за собственото си психоемоционално състояние. Вярата в медицинския екип е посочена от всички анкетирани като основния източник за намаляване на стреса (всички двойки са имали опция „избор на екип“).

Индиректен показател за стреса, който мъжете преживяват, е отговорът на въпроса: „Бихте ли присъствали отново на раждането на следващото си дете?“ Една трета от респондентите (30%) са категорично готови да присъстват на евентуално бъдещо раждане. Това показва, че стресът за тези мъже е бил очакван и поносим. Тревожен е фактът, че всеки четвърти партньор не би си причинил това „никога повече“ (Фиг. 2).

Мотивите за това решение в настоящото проучване не са обсъждани. Възможно е това да е резултат на драстично разминаване между очакванията и действителността в родилната зала,

Фиг. 2. Желание на бащата да присъства на евентуално следващо раждане в семейството
(само един отговор)

разочарование от медицинския екип, собствена-та кондиция или поведението на жената. Трябва да се вземе предвид и фактът, че отговорите на този въпрос са дадени около един месец (30-45 дни) след събитието. Възможно е при някои от изследваните лица да е налице посттравматично стресово разстройство (PTSD), което може да бъде диагностицирано само с друг психологически инструментариум. Не трябва да се забравя, че този отговор може да е контаминиран от други семейни събития, които междувременно са възникнали.

Веднага след раждането основните чувства, които мъжете споделят, са гордост (80%, n=32); силна радост (70%, n=28); облекчение, че всичко е свършило – 42.5% (n=17), и „не мога да определя“ - 5% (n=2). Процентът е повече от 100, защото респондентите са посочили повече от един отговор (Фиг. 3).

Фиг. 3. Чувства, които партньорите изпитват непосредствено след раждането (възможност за повече от един отговор)

Това е закономерна реакция предвид важноста на събитието и неговия преобразуващ ефект върху живота на човека. Последващ анализ заслужава високият дял на тези, за които края на раждането е бил съпътстван с чувство на облекчение. Дългото очакване по време на бременността, планирането на раждането и самият родов процес нагнетяват напрежение. Съчетани с липсата на предишна опитност и личностните черти на характера могат да „оправдаят“ тези чувства.

Интерес представлява мнението на мъжете относно очакванията им за характера на интимните отношения след раждането. Половината от тях не могат да дадат категорично мнение, което означава, че имат съмнения относно бъдещия сексуален живот на двойката. Еднакъв е делът на оптимистите и на крайните песимисти (Фиг. 4). Всеки трети мъж смята, че раждането няма да повлияе върху интимността.

Фиг. 4. Отношение към интимния живот след раждане (само един отговор)

ИЗВОДИ

Партньорското раждане става все по-популярно благодарение на влиянието на световните тенденции в областта на акушерските грижи и новите идеали в семейните взаимоотношения. Налага се идеята, че раждането е лично, семейно събитие и мъжете имат право да присъстват на него. Необходими са по-нататъшни задълбочени изследвания върху преживяванията, страховете и последиците, които раждането оказва върху двамата партньори и техните деца. Тъй като досегашните изследвания у нас са оскъдни и нееднозначни, търсенията в тази област трябва да продължат. Те ще хвърлят светлина не само върху спорната полза от участието на бащата по време на раждането, но и върху неговата метаморфоза по пътя на родителството.

ЛИТЕРАТУРА

1. Олга Дукат. Влияние на присъствието на бащата по време на раждане върху сексуалните отношения в двойката. <http://olgadukat.com>
2. Bondas-Salonen, T. (1998). How women experience the presence of their partners at the births of their babies. *Qualitative Health Research*, 8(6), 784-800. doi: 10.1177/104973239800800605
3. Chandler, S., & Field, P. A. (1997). Becoming a father: First time fathers' experience of labour and delivery. *Journal of Nurse-Midwifery*, 42(1), 17-24.
4. Draper, J. (1997). Whose welfare in the delivery room? A discussion of the increasing trend of fathers' birth attendance. *Midwifery*, 13, 132-138.

5. Odent, M. (2005). *Birth Reborn: What Childbirth Should Be*. London: Cambridge University Press. Women's experiences of partner's presence at childbirth
6. Odent, M. (2009). The masculinisation of the birth environment. *Journal of Prenatal and Perinatal Psychology and Health*, 23(3), 185-191
7. Hodnett, E. D., Gates, S., Hofmeyr, G. J., Sakala, C., & Weston, J. (2011). Continuous support for women during childbirth (Review). *The Cochrane Collaboration*, 2, 1-100.
8. Ip, W. Y. (2000). Chinese husbands' presence during labour: A preliminary study in Hong
9. Kong. *International Journal of Nursing Practice*, 6, 89-96.
10. Kainz, G., Eliasson, M., & von Post, I. (2010). The child's father, an important person for the mother's wellbeing during the childbirth: A hermeneutic study. *Health Care for*
11. *Women International*, 31, 621-635. doi: 10.1080/07399331003725499
12. Sapkota, S., Kobayashi, T., & Takase, M. (2011). Women's experience of giving birth with their husband's support in Nepal. *British Journal of Midwifery*, 19(7), 426-432.